

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI**

HOÀNG NGỌC HÀ

**HUY ĐỘNG VÀ SỬ DỤNG
CÁC NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH CHO XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH HÀ TĨNH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Hà Nội, năm 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI

HOÀNG NGỌC HÀ

HUY ĐỘNG VÀ SỬ DỤNG
CÁC NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH CHO XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH HÀ TĨNH

Chuyên ngành : Quản lý kinh tế

Mã số: 62.34.04.10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn 1: GS,TS Đinh Văn Sơn

Người hướng dẫn 2: TS Vũ Xuân Dũng

Hà Nội, năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trong luận án là trung thực. Những kết quả trong luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Tác giả luận án

Hoàng Ngọc Hà

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU.....	1
Chương 1. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ...	5
1.1. Tổng quan nghiên cứu.....	5
1.1.1. Các nghiên cứu liên quan đến vấn đề huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....	5
1.1.2. Các nghiên cứu liên quan đến vấn đề quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....	10
1.1.3. Khoảng trống nghiên cứu và các giá trị lý luận và thực tiễn được kế thừa ...	13
1.2. Phương pháp nghiên cứu của luận án	14
1.2.1. Phương pháp luận trong nghiên cứu luận án	14
1.2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể	14
TÓM TẮT CHƯƠNG 1.....	17
Chương 2. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ QUẢN LÝ HUY ĐỘNG, SỬ DỤNG CÁC NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH CHO XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở ĐỊA PHƯƠNG CẤP TỈNH.....	18
2.1. Một số vấn đề chung về xây dựng nông thôn mới.....	18
2.1.1. Nông thôn và vai trò của nông thôn trong phát triển kinh tế - xã hội.....	18
2.1.2. Nông thôn mới, những yêu cầu đặt ra và kết quả kỳ vọng đối với xây dựng nông thôn mới.....	19
2.2. Nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới ở địa phương cấp tỉnh	25
2.2.1. Khái niệm, phân loại các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	25
2.2.2. Vai trò của các nguồn lực tài chính đối với xây dựng nông thôn mới.....	28
2.3. Quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới ở địa phương cấp tỉnh	30
2.3.1. Khái niệm về quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	30
2.3.2. Các công cụ quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	32
2.3.3. Nội dung quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....	33
2.3.4. Các chỉ tiêu đánh giá hoạt động quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....	47
2.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....	50
2.4.1. Các yếu tố thuộc về nhà nước	50
2.4.2. Các yếu tố thuộc về điều kiện tự nhiên và điều kiện KT-XH.....	51
2.4.3. Các yếu tố thuộc về người dân	51
2.4.4. Sự phối hợp của các tổ chức đoàn thể, các doanh nghiệp	52
2.5. Kinh nghiệm về quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại một số quốc gia và địa phương ở Việt Nam.....	55
2.5.1. Kinh nghiệm của một số quốc gia.....	55

2.5.2. Kinh nghiệm của một số địa phương ở Việt Nam	58
2.5.3. Bài học kinh nghiệm cho tỉnh Hà Tĩnh	62
TÓM TẮT CHƯƠNG 2	64
Chương 3. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HUY ĐỘNG, SỬ DỤNG CÁC NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH CHO XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN HÀ TĨNH	65
3.1. Thực trạng xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh	65
3.1.1. Một số đặc điểm cơ bản của tỉnh Hà Tĩnh	65
3.1.2. Thực trạng về chương trình xây dựng nông thôn mới tại Hà Tĩnh	66
3.2. Thực trạng quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh	71
3.2.1. Thực trạng chính sách huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính	71
3.2.2. Thực trạng tổ chức bộ máy và phân cấp quản lý các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh	76
3.2.3. Thực trạng xây dựng kế hoạch huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	80
3.2.4. Thực trạng tổ chức huy động các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh	84
3.2.5. Thực trạng tổ chức sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh	101
3.2.6. Thực trạng công tác kiểm tra giám sát huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	106
3.3. Kiểm định các yếu tố ảnh hưởng đến kết quả quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới trên địa bàn Hà Tĩnh	110
3.3.1. Mô hình nghiên cứu và thang đo	110
3.3.2. Đánh giá thang đo và phân tích nhân tố	116
3.3.3. Phân tích hồi quy và kiểm định giả thuyết	119
3.4. Đánh giá chung về thực trạng quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Hà Tĩnh	121
3.4.1. Những kết quả đạt được về quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Hà Tĩnh	121
3.4.2. Một số hạn chế về quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Hà Tĩnh và nguyên nhân	124
TÓM TẮT CHƯƠNG 3	129
Chương 4. GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ HUY ĐỘNG, SỬ DỤNG CÁC NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH CHO XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI	130
TẠI TỈNH HÀ TĨNH	130
4.1. Phương hướng, mục tiêu xây dựng nông thôn mới và quan điểm về huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại Hà Tĩnh đến năm 2020, định hướng đến năm 2030	130
4.1.1. Phương hướng, mục tiêu xây dựng nông thôn mới tại Hà Tĩnh giai đoạn 2016-2020, định hướng đến năm 2030	130
4.1.2. Quan điểm về huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng	

<i>nông thôn mới tại Hà Tĩnh giai đoạn 2016-2020 và định hướng đến năm 2030 ...</i>	132
4.2. Giải pháp tăng cường công tác quản lý huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới tại Hà Tĩnh	132
4.2.1. <i>Rà soát, điều chỉnh quy hoạch, kế hoạch xây dựng nông thôn mới phù hợp với yêu cầu tái cơ cấu ngành nông nghiệp của địa phương.....</i>	132
4.2.2. <i>Kiên toàn bộ máy, đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ các cấp và phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể trong xây dựng nông thôn mới.</i>	134
4.2.3. <i>Các giải pháp về quản lý huy động các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....</i>	136
4.2.4. <i>Các giải pháp về quản lý sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....</i>	146
4.2.5. <i>Tổ chức thực hiện tốt công tác kiểm tra, giám sát các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới.....</i>	149
4.3. Một số kiến nghị.....	150
4.3.1. <i>Kiến nghị với Chính Phủ.....</i>	150
4.3.2. <i>Kiến nghị với các Bộ, Ngành liên quan</i>	151
TÓM TẮT CHƯƠNG 4.....	153
KẾT LUẬN.....	154
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ.....	155
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	156
PHỤ LỤC 1. Phân loại kết quả của Chương trình xây dựng nông thôn mới theo tính chất của hàng hóa.....	168
PHỤ LỤC 2. Quy định mức hỗ trợ từ ngân sách nhà nước thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh.....	171
PHỤ LỤC 3. Phiếu khảo sát	173
PHỤ LỤC 4. Kết quả phân tích nhân tố và mô hình hồi quy bằng SPSS.....	185

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

BCĐ	Ban chỉ đạo
BGSCĐ	Ban giám sát cộng đồng
BQL	Ban quản lý
CNH, HDH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CP	Chính Phủ
CQĐP	Chính quyền địa phương
CSHT	Cơ sở hạ tầng
CTMTQG	Chương trình mục tiêu quốc gia
DN	Doanh nghiệp
GRDP	Tổng sản phẩm trên địa bàn
HĐND	Hội đồng nhân dân
HHCC	Hàng hóa công cộng
HTX	Hợp tác xã
KT-XH	Kinh tế - xã hội
ND	Nông dân
NHTM	Ngân hàng thương mại
NLTC	Nguồn lực tài chính
NN	Nông nghiệp
NSDP	Ngân sách địa phương
NSNN	Ngân sách nhà nước
NSTU'	Ngân sách trung ương
NT	Nông thôn
NTM	Nông thôn mới
QTDNN	Quỹ tín dụng nhân dân
SXKD	Sản xuất kinh doanh
TCTD	Tổ chức tín dụng
TD	Tín dụng
TDTM	Tín dụng thương mại
UBND	Ủy ban nhân dân
VH-XH	Văn hóa - Xã hội
VPĐP	Văn phòng điều phối
XDCB	Xây dựng cơ bản
XDNTM	Xây dựng nông thôn mới

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1. Bộ tiêu chí nông thôn mới.....	24
Hình 2.2. Phân cấp quản lý Chương trình nông thôn mới	37
Hình 3.1. Mô hình sản xuất ở NT giai đoạn 2011-2016	69
Hình 3.2. Thực trạng giảm tỷ lệ hộ nghèo tại Hà Tĩnh giai đoạn 2011-2016.....	70
Hình 3.3. Phân cấp quản lý Chương trình xây dựng NTM tại Hà Tĩnh.....	76
Hình 3.4. So sánh cơ cấu huy động các NLTC XDNTM ở Hà Tĩnh.....	87
Hình 3.5. Mô hình nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý huy động và sử dụng các NLTC cho XDNTM tại tỉnh Hà Tĩnh	111

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Hiện trạng NT Hà Tĩnh năm 2010 so theo Bộ tiêu chí NTM.....	66
Bảng 3.2. Kết quả XDNTM Hà Tĩnh giai đoạn 2011-2016 so theo Bộ tiêu chí NTM.....	67
Bảng 3.3. Đánh giá về các chính sách huy động và sử dụng	74
các NLTC cho XDNTM tại Hà Tĩnh của cán bộ quản lý và doanh nghiệp.....	74
Bảng 3.4. Kế hoạch huy động và sử dụng NLTC giai đoạn 2011-2020	82
Bảng 3.5. Kế hoạch sử dụng NLTC giai đoạn 2011-2015.....	83
Bảng 3.6. Kế hoạch sử dụng NLTC giai đoạn 2016-2020.....	83
Bảng 3.7. Cơ cấu huy động các NLTC cho XDNTM tại Hà Tĩnh theo nội dung NLTC giai đoạn 2011-2016	86
Bảng 3.8. Tình hình tổ chức huy động các NLTC cho XDNTM so với kế hoạch giai đoạn 2011 – 2016	86
với cả nước và theo Quyết định 800/QĐ-TTg, giai đoạn 2011-2016 (%).....	87
Bảng 3.9. Kết quả huy động NLTC từ NSNN cho XDNTM.....	87
Bảng 3.10. Tổng hợp kết quả huy động NSNN so với tổng NLTC.....	88
Bảng 3.11. NLTC XDNTM từ tín dụng giai đoạn 2011- 2016	91
Bảng 3.12. Tổng hợp NLTC XDNTM huy động từ DN giai đoạn 2011-2016	93
Bảng 3.13. Đánh giá của doanh nghiệp về các chính sách khuyến khích, hỗ trợ doanh nghiệp tham gia xây dựng nông thôn mới.....	94
Bảng 3.14. NLTC huy động từ cộng đồng dân cư cho XDNTM, giai đoạn 2011-2016.....	95
Bảng 3.15. Tổng hợp mức độ đóng góp của người dân theo nhóm xã	96
giai đoạn 2011-2016.....	96

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.16. Kết quả khảo sát người dân về mức độ hiểu biết	98
Bảng 3.17. Kết quả khảo sát đánh giá của người dân về các biện pháp để huy động NLTC từ cộng đồng cho XDNTM.....	98
Bảng 3.18. Tổng hợp tình hình sử dụng NLTC từ NSNN thực hiện XDNTM	100
Bảng 3.19. Tổng hợp kết quả phân bổ, sử dụng NSNN thực hiện các tiêu chí về hạ tầng kinh tế - xã hội NTM tại Hà Tĩnh, giai đoạn 2011-2016	100
Bảng 3.20. Tình hình cho vay theo mục đích XDNTM trên địa bàn Hà Tĩnh giai đoạn 2011-2016.....	102
Bảng 3.21. Tình hình đầu tư của doanh nghiệp đầu tư vào lĩnh vực nông nghiệp, nông thôn tại Hà Tĩnh giai đoạn 2011-2016	103
Bảng 3.22. Tình hình doanh nghiệp đầu tư vào lĩnh vực nông nghiệp,	104
nông thôn tại Hà Tĩnh phân loại theo ngành, nghề kinh doanh	104
Bảng 3.23. Tổng hợp tỷ lệ đóng góp của người dân (ở các xã được kiểm tra) theo các công trình giai đoạn 2011-2016	104
Bảng 3.24. Tổng hợp nợ XDNCB theo công trình giai đoạn 2011-2016	105
theo số liệu kiểm tra xác suất 51 xã	105
Bảng 3.25. Các biến số của mô hình nghiên cứu	113
Bảng 3.26. Kết quả kiểm định độ tin cậy của thang đo bằng hệ số tin cậy Cronbach-alpha	117
Bảng 3.27. Kết quả phân tích nhân tố với thủ tục xoay Varimax	118
Bảng 3.28. Hệ số tương quan Pearson	119
Bảng 3.29. Đánh giá độ phù hợp của mô hình.....	119
Bảng 3.30. Kiểm định độ phù hợp của mô hình (Kiểm định ANOVA)	120
Bảng 3.31. Kết quả hồi quy bội.....	120
Bảng 3.32. Vị trí quan trọng của các yếu tố ảnh hưởng đến huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới	121

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Nằm ở khu vực Bắc Trung Bộ, “Hà Tĩnh là một trong những tỉnh có nền kinh tế dựa vào nông nghiệp nhiều nhất trong cả nước. Theo số liệu thống kê năm 2015, tổng dân số Hà Tĩnh là có khoảng 1,3 triệu người, hầu hết sống ở khu vực nông thôn và dựa vào nông nghiệp. Gần 2/3 tổng số lao động của tỉnh (63%) đang làm việc trong các ngành nông, lâm, ngư nghiệp - cao hơn trung bình cả nước (49%) và vượt xa trung bình thế giới (35%). GRDP Hà Tĩnh cũng có cơ cấu tương tự: 34% GRDP tỉnh đến từ nông nghiệp, so với mức 20% trung bình cả nước, và chỉ có 6% trung bình thế giới”[52].

Tuy vậy, sản xuất nông nghiệp của Tỉnh nhìn chung quy mô còn nhỏ, manh mún, nhiều sản phẩm chưa gắn kết với thị trường, chất lượng, sức cạnh tranh sản phẩm nông nghiệp hàng hóa còn thấp, giá trị gia tăng chưa cao, chưa khai thác và sử dụng hợp lý các tiềm năng, lợi thế của từng địa phương. Khu vực nông thôn phát triển thiếu quy hoạch, hình thức tổ chức sản xuất chậm đổi mới, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội “còn yếu kém, môi trường ngày càng ô nhiễm. Đời sống vật chất, tinh thần của người nông dân còn thấp, tỷ lệ hộ nghèo cao, chênh lệch giàu nghèo giữa nông thôn và thành thị ngày càng lớn, phát sinh nhiều vấn đề xã hội bức xúc”[71].

Chương trình Mục tiêu Quốc gia xây dựng nông thôn mới được thực hiện theo Quyết định 800/QĐ-TTg ngày 04/06/2010 của Thủ tướng Chính Phủ. Hoạt động xây dựng nông thôn mới trong cả nước nói chung và Hà Tĩnh nói riêng trong những năm vừa qua đã đạt được một số thành tựu nhất định. Khu vực nông thôn ở nhiều nơi, nhìn chung, “được đổi mới, văn minh hơn, cơ sở hạ tầng thiết yếu được nâng cấp, hệ thống chính trị cơ sở tiếp tục được củng cố, thu nhập và điều kiện sống của nhân dân ngày càng được nâng cao”[117].

Song, với đặc thù là một tỉnh nông nghiệp còn gặp nhiều khó khăn, việc huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính trên địa bàn Hà Tĩnh chưa đáp ứng được yêu cầu đặt ra cho xây dựng nông thôn mới theo kế hoạch. Có nhiều nguyên nhân cả khách quan và chủ quan ảnh hưởng đến việc huy động, sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới ở Hà Tĩnh, trong đó có nguyên nhân do quản lý huy động và sử dụng các nguồn lực tài chính cho xây dựng nông thôn mới như hệ thống chính sách được ban hành còn chông chéo, kế hoạch chưa sát với thực tiễn